

Tanulás ma: okosdrogok és magolás

FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

Nem akar tanulni a gyerek, nincs motivációja – hangzik a gyakori panasz szülők és oktatók részéről. Az okoknak számos arca van: többek közt a könnyű felvételi, a hiányos pedagógiai képzés vagy az, hogy nem tanítják tanulásra a diákokat. Pszichológussal, orvossal, diákokkal beszélgettünk tanulási stratégiákról és agyserkentőkről.

Plesek Zoltán kolozsvári iskolai pszichológus szerint az egyetemi oktatást, illetve a hallgatók tanulási motivációját jelentős mértékben befolyásolja, hogy napjainkban az egyetemek részben gazdaságilag független intézmények, azaz az anyagi háttérrel a diákok jelentik. A felsőoktatási intézmények elsősorban arra törekednek, hogy minél több diákot csábítsanak szakjaikra, így az egyre könnyebb felvételik miatt láthatóan megnőtt, illetve évről évre nő az egyetemi hallgatók száma. A könnyű felvételi láttán pedig a diákok hajlandósága a szorgalmas tanulásra csökken. Ugyanakkor ha könnyen bejutottak, sokan könnyen fel is adják, a félbehagyott képzések után újat kezdenek.

Vegyes felhozatal vegyes eredménnyel

A diáklétszám növelése érdekében felvett, a felvételin könnyen boldoguló, azonban kevésbé szorgalmas, és kevésbé tehetséges tanulók is bejutnak az egyetemre, a vegyes összetételű csoportokat így csak átlagos szintű oktatással lehet részesíteni. Plesek Zoltán kiemelte, bár a rendszer és a gazdasági okok is hátráltatnak, az egyetem előtti tizenkét évnél iskolai oktatás egyoldalúsága is ront a diákok elhivatottságán, motivációján. Ugyanakkor úgy látja, szigorúbb felvétellel alaposabban meg kellene rostálni a felvételiző diákokat, főleg, hogy a különböző képességű egyetemisták eltérő tempóban haladnak az anyaggal, amely a tanár munkáját és a tehetségesebbek haladását is hátráltatja, illetve csökkenti a korábban elszántak lelkesedését a további szorgalmas tanulásra.

„Emellett a gyors, szinte bárhol elérhető, viszonylag olcsó internethozzáférés is teljesen a feje tetejére állította a tudás megszerzéséhez vezető úthoz való klasszikus hozzáállást. Ma már nem kell minden hasznos információért egyetemi, iskolai könyvtárba menni, otthonról könnyedén elérhetőek könyvek, források, akár kurzusok anyagai is. A gyors információszerezés alapjaiban változtatta meg a mélyebb tudás megszerzése iránti szándékot” – részletezte a szakember. Bár egyre elterjedtebbek az auditív, vizuális, kinestetikus tanulási stratégiák, a módszerek ennél jóval többet jelentenek. Legtöbb esetben egyes stratégiákkal csak a felszínt kapargatja a diák, tünetkezelésszerűen, ami így nem is tud beválni. A diáknak

fontos letisztáznia tanulás előtt, hogy az adott anyagra rövid távon van szüksége vagy hosszú távon. Ha ezt eldönti, máris sokkal ésszerűbben tudja beosztani idejét, és egy-egy témához később visszatud térni a tudás elmélyítése érdekében, ha szüksége lesz rá a jövőben.

A fokozatos, év közbeni tanulás segít

Számos fiatal egyetemi éveinek már első néhány hónapjában arra panaszkodik, hogy a felsőoktatás csak elméleti tudást biztosít, a gyakorlatra kevés hangsúlyt fektetnek. Azonban az egyetemi oktatás klasszikus értelemben mindig is az elméleti ismeretekre fektette a hangsúlyt, ez volt elsődleges szerepe. Az egyetemektől való alapos gyakorlati képzés elvárása rossz megközelítés. Mérő László elismert budapesti pszichológus, matematikus többször is hangsúlyozta: az egyetemi oktatók elsősorban a gyakorlatban használható tudást igyekeznek átadni, a gyakorlati megszerzéséhez pedig már a diák elszántsága, szakmai tapasztalata szükséges. A különbséget nem az elméleti tudás és a gyakorlati tudás között kell meghúzni, hanem a kevésbé és a gyakrabban használható tudás között.

„Az elszántság mellett a diáknak rálátása kell lennie az adott szakmára, hivatásra, annak kiaknázható lehetőségeire, ágazataira, amelyet évek alatt szerezhethet meg az egyetemen, utána pedig szakosodnia kell. Manapság az egyetemeken felületesen képzett, általános szakembereket termelnek. Az erőteljes szakosodás mellett a fiatal végzetteknek nincs kialakulva az átfogó képük a szakmáról, az alapképzésben gyűjtött tudás nem szerveződik egységes képbe” – fej-

A gyors információszerezés alapjaiban változtatta meg a mélyebb tudás megszerzése iránti szándékot

tette ki Plesek. A diákok tanulási nehézségeit fokozza a számonkérés ritmusa is: a fiatalok a középiskolával ellentétben hónapokig gyakorlatilag csak laza tempóban kurzusokra járnak, a tanév során viszont kétszer egy-egy hónapig erőteljesen számon kérik rajtuk az anyagot. Ez nemcsak megnehezíti a tanulást, de a rövid idő alatt nagy mennyiségben beszippantott tananyagot hamar el is felejt a diák. Abban az esetben, ha a tanár a vizsgaidőszakok között nem kér számon semmit, érdemes önmagából, fokozatos tanulgatni, mint ha középiskolai dolgozatra készülné az ember, így sokkal kevésbé lesz megerőltető a szesszióban.

Magolás és megértés is szükséges

Az erőteljes dobozolás is rontja a diák hozzáállását: ha a szülő megvan győződve arról, hogy cseméje reál vagy humán beállítottságú, ezzel a kategorizáltsággal rányomhatja bélyegét a gyermeke későbbi szakmai fejlődésére. Plesek kifejtette, szinte minden szakmának megvan a maga humános, illetve egzaktabb jellege. Napjainkban szinte mindenkinek

kell tudnia használni a számítógépet függetlenül attól, hogy milyen jellegű munkát végez. A hatékony tanuláshoz a szükséges mértékben mindkét kategória iránti érdeklődés fejlesztésére szükség

lektan és a gyakorlat ahhoz, hogy a leendő oktatót felkészítsék a tanításra. A tanárok gyakran a gyakorlatban lesik el a mesterség trükkjeit, gyakran dicséretesen jól, de a kezdő tanárok helyzete nehéz.

Szigorúbb felvétellel alaposabban meg kellene rostálni a felvételiző diákokat, főleg, hogy a különböző képességű egyetemisták eltérő tempóban haladnak az anyaggal, amely a tanár munkáját és a tehetségesebbek haladását is hátráltatja.

van. Ugyanakkor komoly gondot jelent az is, hogy a diákokat nem tanítják meg tanulni.

„Kétféle tanulási folyamat létezik: a magoló és megértő tanulás, sokan pedig hol egyiket, hol a másikat részesítik előnyben, pedig mindkettőre szükség van. Ha értünk egy szabályt, de nem tanultuk meg az adatokat, struktúrákat, nem tudunk mivel dolgozni. Ha az adatokat megtanultuk, de nem értjük a szabályt, nem tudunk mit kezdeni az információval. Ezt a kettőséget a tanároknak kell elmagyarázniuk, megtanítaniuk a diákoknak mind egyetemen, mind a középiskolában” – fogalmazott Plesek Zoltán. Hozzátette, az itthoni rendszerben gyakran gond van a tanárok pedagógiai felkészültségével. Az egyetemeink kutatókat képeznek, a tanároknak pedig gyermekekkel kell dolgozniuk később, a szempontváltás pedig időbe telik, ez pedig esetenként nem teljesen sikeres.

Bár sokan kiváló matematikusok, fizikusok, azonban nem tanárok, nem tudják a tudást átadni, nem értenek a gyermekekhez, így nem tudják a tantárgy hasznosságát megértetni, megszerettetni a tanulókkal. A pedagógiai modulokban pedig túl kevés a gyermeklé-

Kora reggel, csendben és jegyzetekkel

Kelemen Álmós ötödévet végzett teológus hallgató először figyelembe veszi, hogy hány napja van a vizsgáig: kevés felkészülési idő esetén például nem ír jegyzetet, hanem rögtön a kurzusból, könyvből tanul, de ha van legalább négy napja a számonkérésig, mindig készít saját jegyzetet is. Szesszióban barátaival felosztják egymás között a kiadott anyagot, mindenki készít a kapott anyag alapján egy jegyzetet, amit majd összesítenek, és ebből tanulnak. Általában igyekszik reggel átvenni az előző napok alatt tanultakat, utána folytatja az új fejezettel, de bevallása szerint szinte mindig időhiánnyal küszködik.

„Jól hangzik, hogy beosztom, naponként mennyit veszek át, de sokszor nem sikerül a terv, így az ismétlős napomra is marad még új anyag. Próbálkoztam tanév közbeni tanulással is, de a vizsgaidőszakra ennek nagyon kis százaléka marad meg” – vallja az egyetemi hallgató. Harmadévesként jött rá, hogy nekem ez a felosztás-tanulás-ismétlés módszer válik be a leginkább.

FOLYTATÁS A 11. OLDALON

Az agyserkentőktől senki se várja, hogy hirtelen okosabb legyen